

שולחן ערוך אבן העזר סי' קפ"ט	משיבת נפש	משנה ברורה ה"ו	ליקוטי הלכות ה"ב	ליקוטי מוה"א	יום לחדש	יום
כה, כז, כח, כט, לו, לב, לה, לו, לו	תעה-תעו	חזרה	רג	טז:	ו'	שבת
כו, כז, כח, כט, לו, לב, לה, לו	תעה-תעה	יג:	רד	יז:	ז'	א
כה, כט, לו, לב, לה, לו	תעט	יד:	רה	יז:	ח'	ב
לו, לב, לה, לו	ה - שבת ה"ז	יד:	רו	יח:	ט'	ג
לו, לב, לה, לו	ט - י	טז:	רו	יח:	י'	ד
לו, לב, לה, לו	יא - יב	טז:	רח	יט:	יא'	ה
לו, לב, לה, לו	יג - יד	חזרה	רט	יט:	יב'	ו

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

249 | פרשת בא | ו' שבט תשפ"ב

דבר המערכת

בשבוע הבא יסיימו בחורי החבורות - ואתם עמם עוד רבים מבני קהילתנו שהצטרפו אליהם - את הספר הנפלא 'משיבת נפש' אשר כשמו כן הוא מחיה ומשיב נפש כל חי, כאשר הם מתעתדים להתחיל בס"ד את הספר הק' שיחות הר"ן דף ליום.

דף לדף מצטרף וכך מוצאים עצמם הלומדים את הקביעות הקדושה והנפלאה הזאת, כאשר אוצר עצום בידם, חמשת הספרים הנלמדים בקביעות בסדר חוזר בין בני החבורות, הלא המה: קיצור ליקוטי מוה"ר, שיחות הר"ן, עלים לתרופה, משיבת נפש והשתכחות הנפש.

התאמצות של כדקה וחצי ליום, ומלבד המנה היומית של חיזוק והתעוררות מכבשוננו של עולם, הרי פרוטה לפרוטה מצטרפת ובמשך הזמן זוכים לסיים ולקנות את כל הספרים הקדושים הללו שבהם יסודי ההתחזקות והתעוררות וכלליות העצות של רבינו הקדוש **במעט מאמץ ורכשים את האוצר המופלא והנשגב הזה**, וכדרך שאמרו חז"ל: "מי שפיקח מהו אומר, הריני שונה שני הלכות היום שני הלכות למחר עד שאני שונה את כל התורה כולה" (ויק"ר ט"ב).

בתוך זעף רוחות הסועה והסער המקיפים אותנו כיום בצורה אכזרית כל כך, חובתנו להוסיף בקביעות גדולה בתורה בכלל, ובדברי תורתנו של רבינו הקדוש בפרט. הלא כך הזהירנו התלמיד הגדול טרם היפרדו מן העולם: "אז עזרא הסופר גייט אוועק און טרייף פסול איז זיך מתגבר אזוי פיעל, ווי סע היינט דא אלפים ורבות טרייף פסול, נאר איך האף אז איין בלעטל פון ספרי רבינו וועט זיין א תיקון אויף אלדינג".

הבה נתחדש להיצמד לדף הקדוש הזה להצלחת חיינו, לשמירת קדושתנו, להתעוררות נפשיתנו לעבודת ה' באמת, וליציאתנו מכל גלויות הגוף והנפש ולטוב לנו כל הימים.

העורכים

ושמרתם את המצוות

שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם". מי זה סובל מחוסר אמונה ומי זה נגוע בכפירת 'טבע' נדמה שאין לנו שייכות לכל זה, אבל רבינו הקודש מלמדנו שהעצלות מורה על חסרון ביסודות האמונה, מה שמחייב לשוב ולתקן זאת בעמל ויגיעה. וכך גם מלמדנו רבי נתן: "עיקר הגאולה היה על ידי התגלות ההשגחה שהיא למעלה מהזמן בחינת חיפזון, כי **חיפזון זה בחינת זריזות שהוא מידה טובה מאד בחינת אמונה**, בחינת ביטול השינה שבא על ידי עצלות, וכמוכב בדברי רבינו שזריזות הוא בחינת אמונה" (ליקוטי הלכות, נטילת ידים שחרי"ת ב).

רבינו הקדוש כורך את העצלות והעצבות יחדיו, כיון שהשמח בדבר חושק בו ורץ לקבלו. העצבות שורש כל הטומאות נובעת גם היא מכפירה, והעצל לוקה בעצבות. ומי שרוצה להגביר את האמונה בלבב צריך שישמח את עצמו בזכות ומעלת שכר המצוה עד שמכח אמונתו יזדרז לרוץ לחטוף את המצוה.

וכך מבאר רבי נתן את דרשת חז"ל (במכילתא) על הפסוק האמור בפרשתנו: "ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים" - **אל תקרא ושמרתם את המצות אלא ושמרתם את המצות. כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד**.

כאשר אדם זוכה לקדושת המצה, שהיא שלימות האמונה והמוחין, אזי הוא שמח ביקרת המצוה בעצמה ומבין ומאמין שאין עוד שכר טוב מזה עצמו שזוכה לכבוד את בוראו בעשיית מצותיו, ושמחה זו היא שגורמת לו להזדרז מאד בעשיית וחסיפת המצוה "כי הזריזות הוא בחי' שמחה היפך העצלות והעצבות שהם גם כן בחינה אחת" (ליקוטי הלכות, חלה ג).

אמנם, לא כל פעם מאירה האמונה, אבל כבר קיבלנו את העצה המעשית המוכרחת, להפעיל את הזריזות והשמחה בחיצוניות והיא שתשפיע על הפנימיות, וכמוכב בשיחות הר"ן: "ואם לפעמים דעתו מבולבל ואינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עצתו שיעשה עצמו כאילו הוא שמח, ואף על פי שבתחילה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאילו הוא שמח על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה". וכך מובא בספר 'מסילת ישרים' (פרק ז): "כמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהטות הפנימי, כן מן הזריזות יולד ההתלהטות, וכשממחר תנועתו החיצונה כן הנה הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית כמו כן והחשק והחפץ יתגבר בו וילך".

אם חפצי חיים אנו, הבה נברח מנשיכת הנחש, נעשה את עצמנו זריזים ושמחים, נרוץ לדבר מצוה ונזדרז בכל כוחנו בבואנו לעשות רצון קוננו, נשמור את המצוות מכל חימוץ והשהייה, ועל ידי זה תעורר בנו האמונה הזכה, שהיא שורש גאולתנו ופדות נפשנו.

ברוך השם, הוא מקיים את המצוות, לומד תורה, מקפיד להתפלל את כל התפילות בציבור, אבל הוא עושה זאת מעט בעצלתיים. נכון, בסופו של דבר הוא מגיע לבית הכנסת ומספיק להצטרף ברגע האחרון, אבל תמיד הוא מהעשרה אחרונים. לכולל הוא מגיע בנשימה טרופה תוך שהוא מצליח להיכנס לפני שיחסירו לו על איחור, לאחר דקות ממושכות של שהייה בחוץ הוא פותח בכבוד את הספר שלפניו וסוף סוף מתחיל ללמוד. גם בערב שבת הוא זוכה להיות מהאחרונים שטובלים לכבוד שבת, הכל נעשה לבסוף, אבל זה אכן בסוף.

מה רע בכך?! סוף סוף הוא יצא ידי חובתו, האם זה רק חסרון במעלת הזריזות הנפלאה או שמא יותר מכך?

"צריך לזהר מאד מעצבות ועצלות, כי עיקר נשיכת הנחש הוא **עצבות ועצלות**" (ליקוטי מוה"ר, קפ"ט). רבינו הקדוש מזוהר אותנו לפחד מאד מעצלות. כמוה כנשיכת נחש, זהו עיקר הפתח שבו היצר המלאך הממית מכניס את ארסו באדם, זה נראה **כחוסר מעלה בעלמא בעוד שכאן טמון יסוד המלחמה עם הנחש הקדמוני**.

רגילים אנו להסתכל על העצלות בעצמה, ולכן נדמה שהיא רק מדה גרועה ותו לא. אבל לאמתו של דבר, העצלות היא רק הפצע החיצוני הנובע מן המחלה האיומה הפנימית שגורמת לה. יש לה יסוד ומקור מפיחיד, וכך מגלה לנו רבינו הקדוש - הרופא הגדול ביותר: "עצבות הוא מידה רעה מאד, ומה שהאדם אינו מתפלל כראוי, הוא מחמת עצבות ועצלות היינו מחמת חסרון אמונה, כי בוודאי אם היה לו אמונה שלימה והיה מאמין שהשם יתברך עומד עליו ושומע כל דיבור ודיבור שיוצא מפיו ומאזין לקול תפילתו, בוודאי לא היה לו שום עצבות ועצלות וכבודות בתפלתו ובוודאי היה מתפלל כראוי, אך עיקר בלבול התפילה בא מחמת חסרון אמונה ועל כן נופל עליו עצלות ועצבות ומבלבל את תפילתו, כי עיקר העצבות והעצלות הוא **מחמת חסרון אמונה**" (ליקוטי מוה"ר, קנה).

אל תקרא לזה עצלות; אל תכנה זאת העדר חשק וחוסר מרץ, תקרא לכך בשם הנכון: חוסר אמונה! תזהר מאד מהתרפות זו שמלבישה ומחפה את הגרוע ביותר במעטה של מידה מסוימת, בעוד שזה מראה על חסרון ביסוד היסודות שהיא האמונה הקדושה, תכלית ומטרת בואנו לעולם.

יודעים דברי הרמב"ן בסוף פרשתנו על חובת זכירת יציאת מצרים ומהות ותכלית זכירה זו כדי להשריש בנו את יסודות האמונה, והוא מסיים שם בדברים עצומים: "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

אמר פעם מוה"רנ"ת: "הכל יכול אני לצר לעצמי, חוץ מה' ברוך ה'א' הראשון שבקבר" = "אלץ קען איך זיך אויסקמאלן, חוץ פון דעם ערשטן ברוך ה'א' אין קבר".

לתגובות והערות 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 4:15 - נין ההמה 6:35 - מוזיק"ש 8:25
צאת השבת 5:31 - צאה"ש לר"ת 6:09

להאיר את האמונה לדורות!

והגדת לכנגד כיום ההוא לאמר בעבור זה
עשה ה' לי בצאתי ממצרים

השבוע אנו קוראים שניים מתוך הארבע פרשיות שיש בתפילין: "קדש לי כל בכור", "והיה כי יביאך".

ובשני פרשיות אלו מופיע החיוב המוטל עלינו לספר לבנינו את הניסים והנפלאות שעשה ה' עמנו.

בפרשת "קדש לי כל בכור" נאמר: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", ובפרשת "והיה כי יביאך" נאמר: "והיה כי ישאלך בנך לאמר מה זאת, ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים".

[כמו כן, בשני הפרשיות האחרות שבתפילין מופיע ג"כ חיוב זה של הודעת האמונה לבנים. בפרשת "שמע" נאמר: "ושיננת לבניך ודירתם בם", ובפרשת "והיה אם שמוע" נאמר: "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם".]

כי אכן, החובה מוטלת עלינו להודיע לבנינו ולדורותינו את מעשה ה' הגדול והנורא, ולהאיר בהם אור האמונה הטהורה בהשם יתברך. לידע ולהודיע ולהודיע שהשם יתברך עשה עמנו ניסים ונפלאות בהוציאנו ממצרים, וכן בכל דור ודור, וגם בדורנו אנו, הוא עושה עמנו ניסים ונפלאות בכל עת ובכל שעה.

"כי מי שמישים לבו להתבונן על דרכי ה' והנהגותיו ונפלאותיו שעושה עמנו בכל דור חסדים נפלאים ונוראים, על ידי הצדיקי אמת שמודיעים לנו אלקותו יתברך בחידושי תורתם שמחדשים בדרכים נפלאים בכל דור, וברבובי הניסים והטובות והנפלאות שעושה עם כל אחד בפרטיות, כמו שאומרים ג' פעמים בכל יום 'ועל ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים', הוא יכול לקיים באמת מה שהזהירו רבותינו ז"ל 'בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים'. וחובה על כל אחד לשיח ולספר בזה כל ימיו, כמו שכתוב 'שיחו בכל נפלאותיך, ולספר ולהודיע זאת לבנינו ולבני בנינו מדור לדור לעולם, כמו שכתוב 'והודעתם לבניך ולבני בניך, וכמו שכתוב לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהילות ה' ועוזו ונפלאותיו אשר עשה ויקם עדות ביעקב וכו', אשר צוה את אבותינו להודיעם לבניהם, למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקומו ויספרו לבניהם" (ליקוטי הלכות, תפילין ז.ו. ע"ש באריכות).

בני חיי ומזוני

לגבי 'בני', מסופר:

"איש אחד מחשוכי בנים שהיה מאנשי רבינו ז"ל, ופעם אחת היה בבית רבינו ז"ל, והיה יום אחד שנכנסו אצלו כמה חשוכי בנים ושיחרו אותו שיעזור להם. ונכנס האיש הנ"ל מאנשיו גם כן, ובקש אותו גם כן עבור בנים. השיב לו: מה הרעש הזה? הלא עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, וזהו העיקר, על כן העיקר לבקש על יהדות שתזכה לילך בדרך הישר וכו'. ובוודאי אם אפשר לזכות לבנים בגשמיות, בודאי מה טוב, אבל העיקר הוא לשום לב להתקרב להשם יתברך כי זה עיקר התולדות וכו' כנ"ל. ומאז פסק אותו האיש הנ"ל להפציר אותו עבור בנים, והלך ועסק רק בעבודת ה' כדרך אנשי רבינו ז"ל" (שיחות הר"ן, רג. ועיי"ש בהמשך השיחה, שבסוף בירכו גם בבנים ונושע).

וגם מי שזוכה לבנים - העיקר הוא שיהיו לו בנים יהודים את ה'. "כי העיקר להעמיד תולדות ממין בני אדם דווקא, ולא מין בהמות וחיות בדמות אדם. (ליקוטי מוהר"ן תניינא, ז.).

ולגבי 'חיי':
עיקר התכלית הוא שנחיה חיים אמיתיים, ו"כשאר האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים?! (ליקוטי מוהר"ן, רסח).

החיים מצד עצמם, אין בהם שום תועלת וטובה, ואפילו הנאה גשמית אין בהם, וכפי שניתן לראות בחוש "שכל בני העולם כולם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו 'עולם הזה'! ... ואפילו מי שנדמה עליו שיש לו העולם הזה בשלימות ויש לו כל התענוגים - אם יסתכל בו היטב, הוא גם כן מלא כעס ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אופנים ועניינים, כנראה בחוש, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת" (ליקוטי מוהר"ן, קיט).

כך, שכשבוכים בלוויה על המת שנפטר, עלולים להצחיק אותו... וכמסופר על רבינו: "פעם אחת עמדנו לפניו, והוליכו מת לפני תלונות ביתו, והיו הולכין אחריו ובוכין ומספידין עליו כדרך העולם. ענה ואמר: דעך מת קער לאכן. המת מסתמא שוחק בלבו על שבוכין אחריו, כי בוכין על שנפטר מן העולם, כאילו אומרים לו: הלא טוב אם היית מאריך עוד ימים בזה העולם, וסבלת עוד צרות רבות בזה העולם והיתה לך עוד מרירות העולם" (חיי מוהר"ן, תמו).

ועיקר האריכות ימים, היא: "שיראה שכל יום וכל שעה שבא אחר כך, שתהיה ארוכה וגדולה ורחבה יותר בתוספות קדושה. וכן בכל פעם ופעם ובכל יום ויום יראה להרחיב ולהאריך ימיו בתוספות קדושה וטהרה, וזה עיקר אריכות ימים!" (ליקוטי עצות, יראה ועבודה, ח.).

ומי שאין לו "אריכות ימים" רוחנית שכזו, גם אם יחיה שמונים שנה, ימות בקיצור ימים... שכן: "יכול להיות שימות אחד בן שמונים שנה, ואף על פי כן מת בקיצור ימים לגמרי. כלומר, מאחר שלא הטיב מעשיו, בוודאי כל שנותיו הבל" (חיי מוהר"ן, תקעו). והמסקנה המתבקשת מכך, היא: "אין צריכין רק לחיות אפילו מעט, רק שיהיה יפה ונאה!" (שם).

כלל הדברים:
עיקר הישועה הנצרכת לאדם היא ישועה רוחנית, וחוף מזה הכל הבל הבלים. אלא שכשמתקרבים לרבינו ומקבלים ממנו ישועה רוחנית, מקבלים גם את הישועות הגשמיות לצורך התכלית הנצחית.

שאלה:

קראתי את התשובה שעניתם לי בגיליון הקודם. יישר כח גדול, ואני שמח שיש מקום שניתן לברר שאלות שכאלה.

אמנם, עדיין אני תמה על מה שהיה משמע שם מתוך דבריכם שעצם הצרה הגשמית אינה צרה כלל, ועיקר דאגתו של רבינו היא רק להיטיב עמנו ברוחניות. אלא שכשצריך לצורך הרוחניות איזה שפע וישועה גשמית, הוא דואג גם עבור זה.

ותמהני: וכי בני חיי ומזוני מצד עצמם אינם ישועות הצריכים לנו? וכי מי שאינו חושב על הרוחניות שלו אינו צריך להיושע בעניינים אלו?

תשובה:

אכן כך:

עצם החסרון של "בני חיי ומזוני" - אם אינו עבור התכלית הרוחנית הנצחית - אין בו שום צורך!

ונפרט בקיצור נמרץ, את ההתייחסות לעצם הישועות הגשמיות, כשארן בהם תועלת עבור התכלית הנצחית.

נתחיל עם 'מזוני':

איתא בחיי מוהר"ן "פעם אחת דיברו לפניו מדאגת פרנסה, גער בהם ואמר: מה לדאוג על פרנסה? הלא לחם עם איגערקעס [מלפפונים] הוא מאכל טוב!" (חיי מוהר"ן, תקכח). בהזדמנות אחרת, התבטא רבינו בחריפות יתירה, ואמר: "מה לדאוג על פרנסה? הלא אין דאגה וחשש כי אם שמא ימות ברעב אם לא יהיה לו פרנסה. ומה בכך? - ימות. כי גם בלא זה צריכין למות..." (שיחות הר"ן, רג).

העניות האמיתית היא העניות הרוחנית מתורה ומצוות, וה'בעל חוב' האמיתי הוא זה שחייב להשם יתברך חובות רבים.

"כי באמת זה עיקר העניות והדחקות, כמו שאמר רבותינו ז"ל 'אין עני אלא מן הדעת'. כי חוף מזה הכל הבל, כי מינו כצל עובר, ואין צרה בצרת הנפש ואין עניות כעניות מתורה ומעשים טובים, מכל שכן וכל שכן כשהוא בעל חוב גדול חס ושולם, שחייב להשם יתברך חובות רבים שחב כנגדו יתברך על ידי חטאיו ופשעיו ואין לו במה לסלק כלל כי אם בתפלה ותחנונים" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, מג).

ומי שאינו מוטרד מעניותו וחובותיו הרוחניים, ובא לפני רבינו לבקש מעט 'פ'רנוסה' כדי שיהיה לו קצת יותר נוח פה בעוה"ז - מרחם עליו רבינו ברחמנות אמיתית, ובמקום לתת לו תחושה נעימה זמנית ולתת לו מעט כסף עבור המשך חייו הריקניים, הוא דואג לעוררו לחשוב על תכליתו הנצחית.

וכשהוא יודע שהכסף והעשירות לא ייטיבו עמו ברוחניות - ירחם עליו ולא ייתן לו בשום אופן כמה מטבעות לשחק בהם... שכן: "וכי יש רעה גדולה מאת, כשנותנין לאדם אלפים מטבעות לשחק בהם בזה העולם העובר כהרף עין, ואחר כך הממון הורגת אותו ועוקרת אותו משני עולמות חס ושולם?"! (ליקוטי הלכות, מילה ה, ד).

"כי מאחר שאינו מסתכל על התכלית, בודאי הפרנסה והעשירות שלו הוא בחינת 'עושר שמור לבעלי לרעתו', רחמנא ליצלך" (ליקוטי הלכות, ראש חודש ג, א).

פנינים מאירים וחדושים מוזחרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמער שליט"א אשר ציין ורשם לפני לזכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

ונתבזו בסבת המחלוקת. נביאים נבאו וחכמים חכמו ופילוסופים חפשו ויספו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לכן שנאו אותו ונוסו מפניו והתרחקו מכל אוהביו וגואליו ורעיו. וגם אל כל שאר בשרכם אוהב מדינים התנכרו ורחקו קרבתם פן תספו בכל חטאתם.

אזהרה להתרחק מאוד ממחלוקת

אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד. ראיתי לבנים השחירו ופחות נפחתו ומשפחות נספחו ושרים הוסרו מגדולתם ועירות גדולות נתערערו וקיבוצים נפרדו וחסידים נפסדו ואנשי אמונה אבדו ונכבדים נקלו

'אוכל נפש ומכשיריו' בחול המועד

היתר מלאכת אוכל נפש

מותר לעשות בחול המועד מלאכות לצורך אוכל נפש, ואף שגם ביום טוב מותר לעשות מלאכת אוכל נפש, מכל מקום ביום טוב ההיתר מוגבל, שלא הותרו רק מלאכות מלישה ואילך, ורק אותם המלאכות שאין הדרך לעשותן לימים רבים, ורק במאכלים שמפיגים טעם אם מכינים אותם מערב יום טוב (פי' תצה"ס א'). אבל בחול המועד אין ההיתר מוגבל, ומותר לעשות כל המלאכות לצורך אוכל נפש, גם קצירה טחינה ברירה, ואפילו מלאכת אומן ללא שינוי, ואף שהמלאכה כרוכה בטירחא יתירה מותר, וגם אם האומן מבקש שכר על זה מותר להביא אותו ולעבוד בתשלום. ומותר לכיין המלאכה לכתחילה לעשותה במועד, גם אם אפשר מעיר יום טוב (פי' תלקג ותקלו ס"ד טו וס' תקמב ס"א בב"ה"ל).

אמנם, גם במלאכת אוכל נפש לא הותרה הרצועה לגמרי, ויש בזה כמה פרטים כדלהלן: א. ההיתר הוא רק לצורך המועד. ב. רק לצורך יהודי שומר תורה ומצוות. ג. אם ניכר על המלאכה שהיא לצורך המועד מותר גם בפרהסיא, אך אם אין ניכר שהיא לצורך המועד מותר רק בצינעא. ד. יש הבדל בין אוכל נפש ממש למכשירי אוכל נפש, וכמו שיבואר. ונבאר הדברים:

שלא לצורך המועד

אסור לעשות מלאכת אוכל נפש שלא לצורך המועד, ועל כן אסור לאפות ולבשל מאכל שיש לו כבר מסוג אוכל כזה די בבית, אם לא יהיה החדש עדיף על הישן. אבל אם אין לו מאכל מסוג כזה די בבית, מותר לבשל ולאפות כמה שצריך לפי השערה ואין צורך לצמצם, ומותר לעשות אפילו כמות גדולה, כל שאפשר שיהיה צריך לכמות כזה במועד. אמנם אסור לאפות או לבשל יותר ממה שצריך במועד כדי שיישאר לאחר החג, ואסור להערים להכין יותר מן הנחוץ כדי להשאיר לאחר החג (פי' תלקג ס"א).

גם אם יש לשכור מאכל מסוג זה, אין צריך ללוות ממנו, ומותר להכין המאכל בעצמו גם אם הוא כרוך במלאכות. וכמו כן אין צריך ללכת לקנות מהחנות, ומותר לבשל ולאפות בעצמו. וכן אפילו יש לו מספיק בבית אלא שהחדש יהיה יותר טרי מהישן, מותר (פי' תקלו ס"ט). לכן מותר לקטוף פירות מן המחובר ואינו מחוייב לקנות פירות בשוק, וכמו כן מותר לעשות כל המלאכה שאסורה בחול המועד כדי להשיג פירות טריים, ואינו מחוייב להשתמש בשימורים כדי להימנע ממלאכות לצורך אוכל נפש (ש"כ פס"ז דין ג').

מותר לבשל בחול המועד לצורך שבת אחרון של פסח (כן מוכח ממה שמותר לבשל מיו"ט ז' של פסח לשבת על ידי עירוב תבשילין, דעל ידי העירוב שמיני ערב יום טוב נחשב כאילו התחיל כבר לבשל בערב יום טוב לשבת, הרי שאין אסור לבשל בחול המועד לצורך שבת הסמוך ליום טוב. וכ"פ ש"כ פס"ז דין ו'). אבל אם שביעי של פסח חל ביום חמישי אסור לבשל בחול המועד לצורך שבת שלאחר החג, שהרי מבשל שלא לצורך המועד. ואם חושש שלא

דין יחוד בפתח פתוח לרשות הרבים

ונחלקו הפוסקים אם צריכים פתח פתוח דוקא, או מכיון שמצוי בני אדם שפותחים הדלת מבחוץ ונכנסים לשם ללא רשות מותר להתייחד גם כשהדלת סגורה ואינו נעול במנעל, ולמעשה דעת רוב האחרונים להקל גם בדלת סגורה ואינו נעול (מנח"ה ח"ז סי' עג והחזו"א בדבר הלכה ס"ג הל' ב' ועוד). אך בשו"ת שבט הלי (ח"ה סי' רג"ד). כתב שראוי מן הדין לחשוש לדעת האוסרים.

וראוי לדעת שהיתר זה תלוי בכל מקום ובכל זמן לפי עניינו, שצריך באמת להיות מצב שאנשים יכולים להסתכל בפנים או להיכנס בפנים, אבל במקומות או זמנים שאין עוברים ושבים מצויים ואין נכנסים לבית בלי ליטול רשות, פשוט שלא שייך היתרים אלו (עיי"ש).

וזה מצוי מאוד באשה שבאה לביקור ורופא במרפאה ויש אנשים בחדר המתנה, שאם הוא מקום שאין נכנסים בלי רשות לחדר הרופא יש איסור יחוד, אבל אם יש אחיות שיכולות להיכנס יש צד להקל. וכן באיש שנכנס לצילום הרנטגן ויש שם טכנאית, אם החדר סגור באופן שאי אפשר לפותחו מבחוץ ואין שם עוד אנשי צוות שנכנסים לשם, אסור (עיי"ש).

מידת חסידות

ויש לדעת שאף שמותר מעיקר הדין להתייחד בפתח פתוח, כתב רבינו יונה בספר היראה (סי' רלז): "טוב לזיזת אפילו בפתח פתוח לרשות הרבים משבת עם אשה אחת". וכן כתב רבינו ירוחם (נתיב כח ח"א): "מי שהוא צנוע, אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים, צריך להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו".

איאתא בגמרא (קידושין פ"א.): "אמר רב יוסף פתח פתוח לרשות הרבים אין חוששין בו משום יחוד". וכך נפסק בשולחן ערוך (אה"ע סי' כב ס"ט). והטעם, כי התורה גזרה שעצם המציאות והמצב של יחוד גורם לרגש של התגרות היצר, ובאופן שיש אחרים שיכולים להשתתף במצב הזה מתבטל הרגש (ע"י חזו"א סי' לד סק"א).

מקום שראים מבחוץ

היתר זה כולל שני היתרים שונים: היתר הראשון, שמותר להתייחד בדירה אחת כנגד פתוח פתוח באופן שהעוברים ושבים יכולים להיכנס מה קורה בפנים, ואפילו בדירה נעולה אך עומדים כנגד חלון שקוף שאפשר לראות מבחוץ אין איסור יחוד (אבל צריכים להקפיד גם על הכניסה והיציאה עד מקום החלון. נוב"י אה"ע סי' עא).

בעבר היו ססמכו על היתר זה להתייחד במקום שיש מצלמות בכל שעוה היממה ויש אדם במקום אחר שצופה ורואה את הנעשה שם, או שיכול לראות אחר כך כל מה שהיה במקום זה. אבל למעשה התירי על זה גדולי ישראל, כי נתברר שהיו בזה מכשולות רבים, ואינו דומה פחד ממכשיר טכנולוגי שיד האדם שולט בו לפחד הפשוט של פתח פתוח (ע"י חוט שני ס"ב סק"ג מכתבים בענין זה).

מקום שיכולים להיכנס שם

היתר נוסף יש בדין זה: שמותר להתייחד גם בדירה אחת שאי אפשר לראות מבחוץ מה נעשה שם, רק שהדלת פתוחה ומצויים אנשים שיכנסו לתוך הבית, שהפחד והמורא מבני אדם שיכנסו ויראו אותם מבטל הרגש של יחוד (בנין ציון סי' קלח).

מכשירי מכשירין - אין דינם כאוכל נפש, רק כשאר צרכי המועד, דמותר רק מעשה הדיוט או מלאכת אומן על ידי שינוי, בתנאי שלא כיון מלאכתו במועד (פי' תקמא ס"א).

אוכל נפש ותיקוני הגוף

כל המלאכות הבאות לתקן את גוף המאכל, הוא בכלל אוכל נפש, כמו קצירה טחינה ברירה צידה ביטול ואפיה, וכן שחיטה והבערת אש (כמבואר בה"ל יו"ט). וכמו כן, כל טיפול בגוף האדם נחשב כאוכל נפש, כמו רחיצת הגוף במים חמים, יפוי הגוף, ושאר צרכי רפואה (פי' תקמו ס"ה). ומותר להחם מים להתרחץ בהם, לצחצח שיניים, לרחוץ בכל מיני סבון, לקלוע שערות (ש"כ שם הע' כא). ואפילו אם אין לו צורך ממש במאכל מסויים, שרוצה לאכול כעת סתם גלידה לתענוג, או סתם רוצה כעת להתענג ברחיצת הגוף, בכל אופן מותר.

אכן, דבר שאינו מוסיף שום תענוג לגוף, אכן, שהם טיפולי גוף, אין לעשותם בחול המועד במידה ואין בהם שום צורך. לכן אין לעשות בחול המועד בדיקות תקופתיות, אם מרגישים טוב ואין סיבה שיעשה דוקא כעת. וכן אין לבקר אצל רופא עינים או רופא שיניים לבדיקה שגרתית סתם, כשאינו מרגיש כאבים (והנה"מ כהלכתו פ"ז דין סא).

יש להסתפק אם מותר לצעיר על עוגה בכל

יספיק לבשל בערב שבת לצורך שבת, אפשר להקל לבשל בחול המועד כמות גדולה יותר בקדירה אחת, דכיון שאינו עושה מלאכה מיוחדת לצורך שבת רק מרבה בשיעורים מותר אפילו ביום טוב (ע"פ תקג ס"א).

כמו כן, בן ארץ ישראל שנמצא בחוץ לארץ, אסור לו לבשל בחול המועד לצורך יום טוב שני של גלויות, שאצלו הוא יום חול (הע"א על מג"א סי' תצו סק"ד). ונחלקו הפוסקים האם מותר לבן ארץ ישראל לבשל בחול המועד לצורך יום טוב שני עבור בן חוץ לארץ שנמצא בארץ ישראל; בשו"ת מנחת שלמה (פי' יו"ט סק"ב) נטה להתיר, דכיון שאצל הבן חוץ לארץ הוא יום טוב נמצא שמבשל לצורך שמחת יום טוב. ויש שהחמירו בדבר, כיון שאצלו 'אסור חג' הוא יום חול (ע"י שמירת המועד הכלכות פ"ב הע' 27).

לצורך גוי או מומר

לא הותר לעשות מלאכה רק עבור יהודי שומר תורה ומצוות, אבל אסור לבשל עבור גוי או ישראל מומר ומחלל שבת בפרהסיא אפילו לצורך המועד (פי' תקלא משנ"ב סק"טו וסי' תקיב סק"ב). ולכן יש להיזהר לבעל מכולת או חנות הפתוחה בימי חול המועד שלא יעשה פעולות רק עבור ציבור יראי השם, וכל שכן שמי שיש לו מסעדה הפתוחה בחול המועד יש לו לזיזת שלא לחמם אוכל או לעשות שאר מלאכות לצורך עכו"ם או מחלל שבת, אם לא שיש בזה חשש דבר האבד.

מלאכה בפרהסיא

מותר לעשות מלאכת אוכל נפש אפילו בפרהסיא, בתנאי שיהא מוכח מתוך מעשיו שהוא לצורך המועד, ולכן מותר לפתוח מכולת עם מצרכי מזון אפילו בפרהסיא, או להפעיל מאפית לחם שמשווקת לחם טרי מידי יום. אבל אם אין הדבר מוכיח שנות לצורך המועד, אסור. לכן אין להפעיל חנות מזון שהמוצרים אינם נצרכים מידי יום ממש, וכל שכן שאין להפעיל בית חרושת לשוקולד בחול המועד, כיון שרגילים לייצר שוקולד לזמן מרובה (פי' תלקג ס"ה בב"ה"ל, ש"כ שם דין ג').

דיני אוכל נפש ומכשיריו

בגדר אוכל נפש קיימים ג' סוגים: אוכל נפש ממש, מכשירי אוכל נפש, מכשירי מכשירין. ויש בהם חילוקי דינים:

לצורך אוכל נפש ממש - הותרה כל מלאכה, אפילו לעשות מלאכת אומן בדרך הרגיל בטירחא יתירה, ומותר אפילו לכיין מלאכתו למועד כמו שנתבאר.

גם מכשירי אוכל נפש - דינו כאוכל נפש ממש, אלא דבמכשירי אוכל נפש לא הותר לעשות מלאכת אומן רק אם אינו מכיין מלאכתו למועד, שאם היה יכול לעשותו קודם החג והניח המלאכה ככוונה לחול המועד אסור לעשות רק מעשה הדיוט או מלאכת אומן בשינוי (פי' תקמ משנ"ב סק"כ וכו'). ואם לא הניח ככוונה למועד, רק מתוך עצלות לא תיקנה קודם המועד, מותר. ובכל אופן יש לכתחילה להכין קודם החג כל מכשירי אוכל נפש לצורך החג (שעה"צ שם סק"ג וסי' תקמא משנ"ב סק"ח).

צדיק וחסיד

פרק נוסף על החסיד והצדיק רבי אפרים מפשעבורג - ירושלים

מרומו ומנושא היה שמו של רבי אפרים ז"ע בלשון חסידי פולין, אשר העריצוהו עד למאד וכיבדוהו בהדרת קודש, בשל היותו בר אוריין ובר אבהן. מסופר שלאחר שהתקרב לרבינו הק' הנגמ"ח רצה להפיץ את האור הנעלם אצל אדמו"ר פולין, ונסע לשם כך לרבי גדול שהיה מקושר אליו מאז ומקדם, הרבי הזה הקפיד שלא לתת יד לשום אדם בטרם טבל במקוה טהרה, ואף לאחר הטבילה לא הושיט את ידו אלא כשהיא עטופה באלונגטי.

כשהגיע רבי אפרים לעירו של רבי זה, השתתה תחילה ולא עלה לבית הרבי, משום שרצה קודם לטבול במקוה. אך למרבה תמיהתו התפלא לראות שהרבי הקדים והגיע אליו, כשהוא מקבלו בשני ידיים פתוחות ללא שום חציצה והגבלה!

מאז גילה רבי אפרים את אורו של רבינו הקדוש הנגמ"ח, זנח את כל גינוני האדמו"ר'ת בהם נהג מתמיד, בהיותו נטע שעשועים לשלשלת קודש, והחל לנהוג כברסלבר חסיד רגיל ופשוט.

בירושלים היו חסידי בית אבותיו מזמינים אותו לפאר את סעודת ההילולא לזקנו הקדוש, שם נהגו בו בכבוד רב והאזינו בשקיקה לדברים שהיה נושא בשב קבדושתו של הסבא קדישא, ואולם רבי אפרים כלפי עצמו חשש שמא תיפגם התקשרותו לרבינו הק', ולחש כל משך הסעודה את הפסוק "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה". אגב, גם החסיד רבי יונה לבל זצ"ל היה בעל יחוס מפואר, וכשהתאספו בהתכנסות לזכר זקניו ז"ע התבטא בשפתו המיוחדת: "אבל אם היה הסבא גם מקושר לרבינו היה 'גאר עפעס אנדערש'..."

בהשתדלות יתרה ניסה להסתיר את כל עברו, כמורה צדק וממלא מקום אביו בדיינות העיר פשעבורג. ועד כדי כך הגיעו הדברים, שבימים ההם היה איזה מוסד שחילק מלגות לרבנים שכינה מלפנים בערי הגולה, ואבי מורי זצ"ל הפציר ברבי אפרים לשיקש מהם תקציב מחייתו. לאחר הפצרות רבות התקשה רבי אפרים לסרב, והתלווה לאבי זצ"ל לעבר המוסד. בהגיעו, שאלו אותו אם היה רב בעיירות חו"ל? אך רבי אפרים לא היה מסוגל להשיב בחיוב... ועל כן יצא משם עם אבי זצ"ל בדיים ריקניות...

וכבר הזכרנו בעבר שראיתי אצלו הרבה הנהגות הדומות להנהגותיו של האמורא ר' זירא, ואכן אצל רבי זירא גם כן מצינו שהשתמש והתחבא שלא יסמיכוהו ברבנות. כמסופר בסנהדרין (ד' ע"ט).

וכאן המקום להזכיר עוד עניינים שמצינו ברבי אפרים כפי שמסופר מחז"ל על רבי זירא:

כפי שהזכרנו במאמר הקודם הטמין רבי אפרים את כל חידושי שכתב בחוצה לארץ, וכן מצינו אצל רבי זירא שהתענה מאה תעניות כדי לשכוח את כל מה שלמד בעודו בארץ העמים (ב"מ פה). כמו כן ההשתוקקות של ר' אפרים לזכות לעלות ולחונן את ארץ הקודש היתה כעין שמצינו אצל האמורא ר' זירא שהשתוקק רבות עד שזכה להגשים משאלתו והתגורר בפועל בארץ הקודש (עי' שבת יא), ורבי זירא הוא אשר אמר את המימרא (ב"ב קנח): "אוריא דארץ ישראל מחכים", וכל כך חיבת את בני ארץ ישראל עד שקרא ואמר עליהם: "אפילו שיחתן של בני ארץ ישראל תורה" (ויק' לד ז)!

וכפי שסיפרנו בשבוע שעבר שרבי אפרים היה משתדל תמיד לסנגר על הרחוקים, כך גם האמורא רבי זירא היה מלמד זכות על הבריונים שהתגוררו לידו, וקרא עליהם 'אל תקרי בגדיי אלא בוגדיי', ובסופו של דבר קירבם ליהדות והחזירם בתשובה! (סנהדרין ד:)

ובין מידותיו שקרא רבי זירא על עצמו (מגילה כח), נמנה השבח: 'מעולם לא הקפדתי בתוך ביתי', וכמה תואם אותו שבח לרבי אפרים, שביודעי קאמינא שפעם ציוה בתוקף לאחד מבני ביתו שלא יעשה מעשה מסוים, אך הלה חפץ מאד לעשותו, ושאל את רבי אפרים: ואם אעשה זאת האם תקפיד עליי? ורבי אפרים השיב "לא!"

ועוד נאמר שם בין שבחיו של רבי זירא שלא כינה שם לחברו, ועיין שם במהרש"א שהקפיד שלא לקרוא לחבירו בכינוי אפי' אם נתגלו כל הבריות לכנותו בשם זה. וסיפרה לי הרבנית מחברתי

טהורה של רבי אפרים שבפולין היה נהוג להצמיד ליהודים רבים תוארים, וכולם קראו להם: 'משה דער הויכער', וכיוצא בזה, אך רבי אפרים התעקש תמיד לקרוא לכל אחד בשמו ובשם משפחתו, ולפעמים לא הבינו למי רבי אפרים מתכוין כי כולם קרו לאותו אדם בכינויו, מלבד רבי אפרים שקראו בשמו האמיתי. ואפי' לאחד שנקרא בשם של כבוד - 'משה חסיד' - סירב לכנותו בכינוי זה, ונימוקו משום שהראשון שכינה אותו כך מסתמא התכוון לכינוי של גנאי!

נוסף לכל זה ישנה שייכות מפליאה במידת הגוף לרבי אפרים, שהיה גוף ונמוך קומה, כרבי זירא שהיה "קטין חריץ שקי" (ב"מ פה), וכבר דיברנו רבות שלא רק בגופו היה רבי אפרים נמוך ושפל, אלא גם שפל רוח היה שאין כדוגמתו. ואמנם בתלמוד ירושלמי ובמדרשים נכתב שמו של רבי זירא בתוספת ע': 'רבי זעירא' שמשמעו ענוה ושפלות! (ועי' במהרש"א ב"מ שם).

הערצתו וביטולו של רבי אפרים לכל ברסלבר חסיד הגיעו עד להפליא. אחד רצה פעם לקנטרו ושאל אותו: למה אינכם נוסעים לצדיקים, הלא בליקוטי מוהר"ן כתבו שצריך לנסוע לצדיקים? ענה לו רבי אפרים: וכי איני נוסע לצדיקים, הלא זה עתה נסעתי לעיר העתיקה, לאנשי הצדיק; 'לר' דוד שכטער, לר' שמואל שפירא, ולר' יונה לעבל!'

ומדובר היה באברכים שהיו צעירים ממנו בעשרות שנים!

לעת זקנותו נאסר עליו מטעמי רפואה ללכת למקוה, אבל רבי אפרים לא ויתר, למרבה הפלא הופיע סמוך ללונצערס מקוה' במאה פוערים, שם ישב וציפה לבואו של חסיד ברסלב. הזדמן לשם יהודי פשוט מאד מאנשי שלומנו, רבי עזריאל זעליג שצוקובסקי זצ"ל (חתן החסיד הוותיק רבי יעקב צבי פילמער מאבאדיטשוב-ירושלים זצ"ל), שעל שם עיסוקו במקצוע הטיחות כונה בפי כל: ר' זעליג פאלעטער. אך נראה ר' זעליג, ועיניו של רבי אפרים אורו, וברוב התבטלותו לכל אשר בשם 'ברסלב' יכונה ביקש מהיהודי הפשוט הלך שייאשר לו לטבול במקוה טהרה, ורק לאחר ששמע שהלה מאשר - ניאותר רבי אפרים להיכנס פנימה, וירד וטבל.

מנהג של קבע היה לרבי אפרים לשבת בשעות הצהריים בבית מדרשו, ולהמתין עד שיכנס איזה ברסלבר חסיד, וכשהלה הופיע היה קורא לו ומדבר עימו בענייני יהדות, וכעבור זמן מה יצאו השניים יחד בריקוד ער שמחת יהדותנו!

כשאירע בסביבתו מקרה מדאיג ומצער רצה לעורר את אנשי שלומנו להעזיר ולהפציר בתפילה, והתבטא לאבי: 'מען דארף רייסן קברים...' כשבכוונתו שצריך לקרוע שערי שמים בקברי צדיקים, שמשם בוודאי אפשר להחיש הישועה...

הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן' היה לחם חוקו, והיה מסיים אותו מדי כמה שבועות, ואף טומנו בו פתקאות [-קווטלאך] שמסרו לו אנשים, יחד עם הדמי הפדיונות שמסרו לו! ולאחר פטירתו מצאו את הספר מלא בפתקאות ובשטרות של כסף מלא...

אחד מסדרי הלימוד שקבע בספרו של רביה"ק, היה בצוותא עם הרה"ח רבי יוסף הלל קעניג זצ"ל, אחיו של החסיד הנודע רבי גדלי אהרן זצ"ל.

לוייה כזו כמו של רבי אפרים לא נראתה בירושלים דאז, וזכרנו שכל מעלה הרחוב מהשטיבלאך עד רחוב מאה-שערים היה מלא במלווים, כולם הכירו בגדלותו ובאו לחלוק לו את כבודו האחרון, וצעדו רגלית עד להר הזיתים. יקירי ירושלים נדחפו בין ההמון כדי לזכות להיות מבין נושאי מיטתו של אותו צדיק, ובמיוחד חקוק בזכרוני כיצד הגה צ"ר רבי אלעזר בריזל זצ"ל התאמץ לאחוז במיטה.

וכל משך הלוייה תחוב היה מעל המיטה הספה"ק ליקוטי מוהר"ן, שהניח שם הרה"ח ר' יצחק מאיר קורמן זצ"ל, כדי להביא לידי ביטוי את התקשרותו של הנפטר לספר הקדוש, בבחינת 'קיים זה מה שכתוב בזה!'

רבי נפתלי

מנעמירוב (ט"ז)

תפילתו של ר' נפתלי

תפילתו של ר' נפתלי הייתה באש קודש ובדביקות עילאה, ונתקיים אצלו דיבורו של רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן (ח"א סי' נ"ה) שצריך אדם לבוא להתבטלות כזו עד שלא ידע מעצמו כלל. וידועה שיחת רבינו ז"ל עליו, שפעם אחת סיפר רבינו ז"ל: "ראיתי בעולם העליון שמתפלל אחד איזה תפילה וכו' (ושיבה מאד את התפילה), האב איך אויף גידעקט דאס פנים האב איך גזיעהן אז דאס איז מיין נפתלי [= גיליתי את פניו וראיתי שזהו נפתלי שלי]" (אבניה ברזל שיחות ממוהר"ת את ס"א).

כמונה מעות

בעת פטירתו של רבי נפתלי היה רבי אברהם ב"ר נחמן ילד בגיל י"א (כי נולד בשנת ת"ט). וסיפר שזוכר עוד איך שרבי נפתלי היה מתפלל והיה אומר את התיבות "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת" וכו', בפסוקי דזמרה, כל תיבה ותיבה אמר בהדגשה מיוחדת כסופר מעות" (שש"ח ח"ג אות קפ"א).

התפשטות הגשמיות

"ופעם אחת היה מעשה בעת הנעקריטין (גזירת חטיפת גיוס ילדים צעירים לצבא הצאר) שהדרך היה שאפילו מי שהיה לו בילעט חירות (תעודת פטור), היו מחפשיין ולוקחים הבילעט, וקורעים אותו, ומעלילים שאין לו בילעט כדי ליקח אותו לאיש חיל. והיה אחד שהשכיר את בנו שיהיה אצל ר' נפתלי. ופעם אחת באו אצל ר' נפתלי ומצאו את הבחור, ושאלו אותו על בילעט, ויירא אביו שיקרעו הבילעט, על כן עשה קולות עד שהתקצבו כל העיר, ואז לא ירא עוד להראות הבילעט, כי כולם יהיו עדים.

ור' נפתלי התפלל אז מנחה, ויירא האיש הנ"ל שר' נפתלי לא יקפיד על שבלבלו מתפילתו, ובשעת הסעודה ביקש ממנו שימחול לו, השיבו ר' נפתלי שאינו יודע כלל מכל המעשה, כי תפילתו הייתה בהתפשטות הגשמיות, שלא שמע כלל מכל הרעש שהיה בביתו" (אבניה ברזל שיחות ממוהר"ת את ס"א).

ובנוסח אחר קצת מסופר בשיש"ק ז"ל:

"בעת שלקחו את בני ישראל לצבא בכח, הנווד בגזירת הנעקרעטין או 'פונקטין', אירע שאיש אחד בעיר אומאן בראותו שהחוטפים באים לחטוף, החביא את בנו הקטן בבית רבי נפתלי, כי הבין שאצל אדם בא בשנים וזקן כמוהו לא יחפשו אצלו.

והנה בין בני ישראל היו 'מוסרים' שכינו אותם בשם 'לאושיקעס', והם תפשו את הילד כשהיה לתומתו מחוץ להבית, ונעשה רעש גדול מזה, כי היהודים תושבי המקום התקוטטו עמהם עד שהצילו את הילד מידם. ובכל אותה העת עמד רבי נפתלי בתפילת שמונה עשרה, אח"כ כשסיים תפלתו ושקט הדבר, בא אבי הילד להתנצל לפני רבי נפתלי שהפריע לו בתפלתו ע"י שרצה להציל בנו וכו', ותמה רבי נפתלי שאינו יודע בכלל על מה כוונתו, כי לא שמע שום צעקות, כל כך היה רבי נפתלי דבוק בתפילתו" (שש"ח ח"ג אות קצ"א).

ומן הענין לציון למכתבו של מוהר"ת שכותב לבנו (כת"י למכתב ש"ג): "כפי הנשמע מר' נפתלי נ"י קודם שבת קודש יהיו אצליכם בערב, ועתה יאכל אצלי סעודת שחרית, אך עדיין הוא עוסק בתפילה ולימוד, ואינו בביתו לשואל" ע"כ.

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמן שווארצמן שליט"א בעמ"ס 'אוצרות עלים לתרופה'.